

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи **Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ**

Антон Пантелеймонов 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО- ПОЛІТИЧНІ ТА МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

рівень вищої освіти **бакалаврський**
галузь знань **05 соціальні та поведінкові науки**
спеціальність **054 соціологія**
освітня програма **соціально-політичні та маркетингові дослідження**
вид дисципліни **обов'язкова**
факультет **соціологічний**

2021 / 2022 навчальний рік

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

«30» серпня 2021 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Литовченко Артем Дмитрович, к.соц.н., доцент кафедри політичної соціології;

Бойко Дмитро Миколайович, к.соц.н., старший викладач кафедри політичної соціології.

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

«27» серпня 2021 року, протокол № 1

В.о. завідувача кафедри

В'ячеслав НІКУЛІН

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

Програму вивчення нормативної навчальної дисципліни “Вступ до спеціалізації: соціально-політичні та маркетингові дослідження” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності “054 Соціологія”.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів актуальних уявлень про специфіку соціогуманітарного наукового пізнання світу, особливостей та тенденцій розвитку соціологічного знання в академічному середовищі, а також надання фундаментальних компетентностей для навчально-академічної та науково-академічної діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. визначити співвідношення наукового знання з іншими формами пізнання;
2. познайомити студентів із основними соціогуманітарними дисциплінами та визначити місце соціології в системі соціогуманітарних дисциплін;
3. розкрити зміст наукових та філософських концепцій, що лежать в основі сучасної соціогуманітарних парадигм;
4. надати студентам навички написання робіт основних навчально-наукових жанрів: есе, реферат, аналітична записка;
5. навчити студентів правилам роботи в академічному середовищі: робота з термінологією, цитування та академічна доброчесність, публічний захист роботи, ведення наукової дискусії.

1.3. Кількість кредитів для денної форми навчання – 4

1.4. Загальна кількість годин для денної форми навчання - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
48 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
56 год.	72 год.
Індивідуальні завдання	
<i>Есе, 10 год. (за рахунок самостійної роботи)</i>	

1.6. Заплановані результати навчання.

Навчальна дисципліна забезпечує розвиток наступних **компетентностей**:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 2 Логічність та послідовність мислення

ЗК 8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 10 Базові наукові знання з гуманітарних дисциплін, що сприяють розвитку загальної культури, естетичних та громадянських цінностей, та умінь їх використовувати в професійній і соціальній діяльності

ЗК 13 Здатність до аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з її опонентами

ФК 2 Розуміння базових закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот і суспільств

ФК 11 Дотримання професійної етики соціологічної діяльності

Навчальну дисципліну спрямовано на досягнення таких **результатів** навчання:

ПРН 1 Давати визначення соціологічних понять і застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для пояснення практичних ситуацій

ПРН 3 Описувати та застосовувати базові критерії науковості та об'єктивності досліджень

ПРН 4 Формулювати дослідницькі запитання та конкретизувати мету дослідження

ПРН 22 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати :

- місце, роль та функції науки в системі соціальних взаємовідносин;
- особливості науки у порівнянні з іншими основними формами знання;
- які можливості та обмеження передбачає наукове пізнання світу;
- специфіку соціогуманитарної науки у порівнянні з іншими галузями;
- генезис та історію становлення сучасного соціогуманитарного знання;
- основні філософські концепції, що лежать в основі сучасного соціогуманитарного знання;

вміти :

- правильно працювати з науковими першоджерелами, коректно цитувати та використовувати посилання;
- логічно та послідовно працювати з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом;
- писати наукове есе, реферат, аналітичні записки;
- вести презентувати та захищати роботу в академічному середовищі, вести наукову дискусію;
- складати анотовану бібліографію до певної проблеми.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ НАУКОВО-СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ СВІТУ

Тема 1. Наука як форма знання

Основні форми знання: міфологія, релігія, мистецтво, ідеологія, філософія, «здоровий глузд». Виникнення науки як окремої форми знання. Особливості взаємодії науки з іншими формами знання (філософією, ідеологією). Організація наукової діяльності, наука як соціальний інститут. Соціальні функції сучасної науки. Наука та світогляд. Наукові сфери, галузі, дисципліни.

Тема 2. Процес наукового пізнання

Раціональність та ірраціональність науки. Теоретичність та практичність науки. Особливості наукового методу, його можливості та обмеження. Загальнонаукові методи пізнання: спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент. Епістемологія науки: організації та структура наукового знання (парадигма, теорія, концепція, ідея). Наука, математика, логіка, діалектика. Симбіоз науки та філософії. Ризики та загрози науковій діяльності. Наука та паранаука. Наука та маніпуляція масовою свідомістю.

Тема 3. Місце соціогуманитарних наук в системі наукового знання

Об'єктивні та суб'єктивні межі між науковими дисциплінами: природничі та технічні науки VS суспільні та гуманітарні. «Науковість» соціогуманитарних дисциплін. Специфікація наукового методу для соціогуманитарних дисциплін. Соціогуманитарне знання та політика. Особливості предметного поля основних соціогуманитарних наук: історії та археології, соціальної та культурної антропології, етнографії, психології, лінгвістики, культурології, політології, комунікативістики, соціології.

Тема 4. Етичні виклики сучасної науки

Наука як предмет дослідження етики. Наукова діяльність крізь призму класичних (етики Сократа, Епікура, кінізму, конфуціанства) та сучасних (етичного релятивізму, утилітаризму, нігілізму, екзистенціалізму) етичних концепцій. Наука

та категоричний імператив І. Канта. Наука та етичні дилеми: від проблеми вагонетки до дилема в'язня. Наука та ідеологія. Наука та трансгуманізм.

Тема 5. Лабораторія, університет, академія: вироблення та відтворення наукового знання

Правила та норми вироблення наукового знання. Соціальна природа науки: роль та місце колективу у виробленні науки. Оформлення процесів відтворення та трансляції наукового знання: змістовні принципи та структурні елементи наукової освіти. Проблема авторства в науці: академічна добросовісність, принцип посилання, плагіат та запобігання йому. Студент як реципієнт та виробник наукового знання.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯКИ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ТЕОРЕТИЗУВАННЯ

Тема 6. Становлення соціогуманітарної науки: історія та історіографія

Передумови виникнення науки: історико-антропологічний екскурс. Періодизація науки: від пранауки до посткласичної науки. Зародження науково-філософської діяльності: античність, стародавній Китай, стародавня Індія. Науковий потенціал «темних віків» Середньовіччя. Відродження, Просвітництво та науково-технічний прогрес як передумова формування класичної науки. Феномен науково-технічного прогресу та його вплив на формування сучасного суспільства. Модерн і посткласична наука, (пост)модерн і пост(не)класична наука.

Тема 7. Ранні соціогуманітарні теорії: Античність та Середньовіччя

Загальна характеристика впливу епохи Античності на суспільно-філософське світосприйняття досократівського періоду розвитку античної філософії. Класична антична філософія (Сократ, Платон, Аристотель) як фундамент європейської суспільної рефлексії. Евристичний потенціал середньовічної апологетики, патристики та схоластики для сучасного соціогуманітарного знання: град Аврелія Августина, буття Фоми Аквінського, бритва Вільяма Оккама.

Тема 8. Соціогуманітарні теорії епохи Відродження, Просвітництва та Нового часу

Загальна характеристика впливу епохи Відродження на соціогуманітарну науку. Утопії Т. Мора і Т. Кампанелла як приклад соціогуманітарної рефлексії повинності. Творчість Н. Макіавеллі як початок відокремлення суспільно-політичних дисциплін. Класика теорій суспільного договору (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо). Політичне вчення Ш.-Л. Монтеск'є. Демографічне вчення Т. Мальтуса. Епістемологія суспільно-гуманітарного пізнання: раціоналізм (дуалізм Р. Декарта, монадологія Г. В. Лейбніца, субстанціоналізм Б. Спінози) проти емпіризму (скептицизм Дж. Юма).

Тема 9. Класичні соціогуманітарні теорії

«Класичність» класичної теорії. Філософський розкол в координатах матеріалізму-ідеалізму та об'єктивізму-суб'єктивізму і його вплив на соціогуманітарну науку. Класика ідеалізму: трансцедентальний (І. Кант), суб'єктивний (І. Г. Фіхте), об'єктивний (Ф. В. Й. Шеллінг) та абсолютний (Г. В. Ф. Гегеля). Класика матеріалізму: антропологічний (Л. А. Фейєрбах) та діалектичний (К. Маркс, Ф. Енгельс). Криза класичної філософії (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше). Нова віха утопізму (А. Сен-Сімон, Ш. Фур'є) як передумова формування соціології.

Тема 10. Сучасний стан та перспективи розвитку соціогуманітарних наук

Модерні та постмодерні перетворення у корпусі соціогуманітарного знання. Тенденції соціогуманітарного теоретизування. Сучасні наукові практики. Методи соціогуманітарного пізнання. Математичні та статистичні методи. Історичні методи. Соціологічні методи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ НАУКОВО-СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ СВІТУ												
Тема 1. Наука як форма знання	12	6	2			4	12	1	1			10
Тема 2. Процес наукового пізнання	12	6	2			4	12	1	1			10
Тема 3. Місце соціогуманітарних наук в системі наукового знання	12	6	1			5	12	2				10
Тема 4. Етичні виклики сучасної науки	12	6	2			4	12	1	1			10
Тема 5. Лабораторія, університет, академія: вироблення та відтворення наукового знання	12	4	1			7	12	1				11
Разом за розділом 1	60	28	8			24	60	6	3			51
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯКИ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ТЕОРЕТИЗУВАННЯ												
Тема 6. Становлення соціогуманітарної науки: історія та історіографія	10	4	1			4	10	1				9
Тема 7. Ранні соціогуманітарні теорії: Античність та Середньовіччя	10	4	2			4	10	1				9
Тема 8. Соціогуманітарні теорії епохи Відродження, Просвітництва та Нового часу	10	4	2			4	10	1	1			8
Тема 9. Класичні соціогуманітарні теорії	10	4	2			4	10	2	1			7
Тема 10: Сучасний стан та перспективи розвитку соціогуманітарних наук	10	4	1			4	10	1	1			8
<i>Індивідуальне завдання (есе)</i>	10					10	10				10	
Разом за розділом 2	60	20	8			10	60	6	3		10	51
Усього годин	120	48	16			10	46	12	6		10	62

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ НАУКОВО-СОЦІОЛОГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ СВІТУ			
1	Наука: між мистецтвом та ідеологією <i>Питання семінару:</i> 1. Схарактеризувати основні форми знання 2. Специфіка науки як форми знання 3. Модерні та архаїчні риси науки 4. Соціальна відповідальність науки	2	1
2	«Науковість» науки <i>Питання семінару:</i> 1. Суть наукового методу 2. Загальнонаукові методи 3. Термінологія як основа мови науки 4. Як побудувати дефініцію?	2	1
3	«Науковість» соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i> 1. Класифікації наукового знання 2. Специфіка соціогуманітарних дисциплін 3. Адаптація наукового методу під соціогуманітарні потреби 4. Об'єктивні та суб'єктивні межі дисциплін	1	
4	Етичність науки <i>Питання семінару:</i> 1. Навіщо ставити етичні питання перед наукою? 2. Наука та проблема вагонетки 3. Наука та дилема в'язнів 4. Етичні виклики трансгуманізму	2	1
5	Academia: пізнавальна колія та гамівна сорочка науки <i>Питання семінару:</i> 1. Співвідношення форми та змісту у науковому знанні 2. Освіта як сфера послуг: чи вчимося ми науці? 3. «Офіційна» наука і наукова бюрократія 4. Лженаука та як її розпізнати	1	
	Разом за розділом 1	8	3
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯКИ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ТЕОРЕТИЗУВАННЯ			
6	Зародження та етапи розвитку соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i> 1. Як, коли і чому виникає наука? 2. Антропологічні передумови виникнення науки 3. Соціальні передумови виникнення науки 4. Етапи розвитку науки	1	
7	Єдність та боротьба філософії та соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i> 1. Чим схожі і чим відрізняються філософія та наука 2. Як функціонували філософія та наука до інституційного розділення? 3. Актуальність класичної античної філософії 4. Актуальність середньовічної філософії	2	
8	Відродження та новий час соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i>	2	1

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Від «темних віків» до «відродження» науки 2. Утопія як засіб соціальної рефлексії 3. Теорії суспільного договору 4. Епістемологія: дуалізм VS монізм 		
9	Класична етап розвитку соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що можна вважати «класикою» науки? 2. Матеріалізм VS Ідеалізм 3. Наука логіки – діалектика 4. Криза класичного соціогуманітарного світосприйняття 	2	1
10	Сучасний стан та перспективи розвитку соціогуманітарних наук <i>Питання семінару:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виклики та пастки міждисциплінарності 2. Соціогуманітарна сфера: наука чи особлива галузь знання? 3. Світ без соціогуманітарних наук: «Ми», Третій рейх та технофашизм 4. Чи можлива та чи потрібна загальнонаукова інтеграція? 	1	1
Разом за розділом 2		8	3
Усього годин		16	6

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
РОЗДІЛ 1. Засади науково-соціологуманітарного пізнання світу			
1	<i>Складання порівняльної таблиці</i> Наука як форма знання	4	10
2	<i>Підготовка тематичного огляду</i> Процес наукового пізнання	4	10
3	<i>Підготовка до дискусії</i> Місце соціогуманітарних наук в системі наукового знання	5	10
4	<i>Складання карти концептів</i> Етичні виклики сучасної науки	4	10
5	<i>Складання сценарію ділової гри</i> «Вчений, менеджер, коуч, астролог та Ілон Маск»	7	11
Разом за розділом 1		24	51
РОЗДІЛ 2. Основні напрями соціогуманітарного теоретизування			
6	<i>Підготовка тематичного огляду</i> Становлення соціогуманітарної науки: історія та історіографія	4	9
7	<i>Підготовка до дискусії</i> Ранні соціогуманітарні теорії: Античність та Середньовіччя	4	9
8	<i>Підготовка до дискусії</i> Соціогуманітарні теорії епохи Відродження, Просвітництва та Нового часу	4	8
9	<i>Складання карти концептів</i> Класичні соціогуманітарні теорії	4	7
10	<i>Підготовка рейтингу</i> Ефективні техніки відтворення сучасного соціогуманітарного знання	4	8
<i>Підготовка і написання індивідуального завдання (тези)</i>		10	10
Разом за розділом 2		22	41
Усього годин		46	92

6. Індивідуальні завдання:

Тези.

Орієнтовні теми тез:

1. Наука як покликання та професія
2. Як довести «технарю», що соціологія – наука?
3. Продукцію не тестовано на тваринах: етичність соціальних експериментів
4. Чому філософ повинен жити в діжці?
5. Надмірність термінології: шизофренія, ексклюзивність чи професіоналізм?
6. Глобальне потепління та проблема вагонетки
7. «Національні школи» науки: міфологія, ідеологія чи факт?
8. Архаїчні рудименти в науці
9. Ідеалізм VS матеріалізм: відповідь соціогуманітарія
10. Любов. Смерть. Діалектика.
11. Як перестати турбуватися та полюбити атомну бомбу?
12. (Не)можливість утопії
13. Чи надає міф морозної свіжості науці?
14. Наука та релігія: войовничий атеїзм, терпимість чи співпраця?
15. Страх та ненависть до Гегеля
16. Наука – Історія – Україна
17. Псевдонаука у сучасному світі: позиції та претензії
18. Наукова освіта vs освіта як послуга

7. Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Канал у Telegram
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція	Google-classroom Google-classroom Discord
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем Перегляд фільмів	Telegram / Google-classroom Telegram / Discord Discord / Youtube Discord / Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Інтерактивні практичні завдання	Google-classroom Google-classroom
5. Оцінювання	Виконання практичного завдання Письмова робота	Google-classroom Google-classroom
6. Рефлексія	Відповіді на рефлексивні питання	
7. Зворотній зв'язок	Чат, форум, опитування аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем	Telegram / Google-classroom / Discord

8. Методи контролю

Контрольна робота, передбачена навчальним планом, есе, робота на семінарах (виступ, письмовий реферат, аналітична записка), письмовий залік.

Приклади питань контрольної роботи:

1. Чим відрізняється наука від інших форм знання
2. Реалізація загальнонаукових методів в соціогуманітарних дисциплінах
3. Утопія як спосіб соціальної рефлексії

Критерії оцінювання контрольної роботи

Відповідь повна, або з однією незначною помилкою. Студент демонструє навички правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування та використовування посилань, логічної та послідовної роботи з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом, знання основних філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання	18-20 балів
Відповідь повна, але з двома-трьома незначними помилками. Студент демонструє навички правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування та використовування посилань, логічної та послідовної роботи з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом (з незначними помилками), знання деяких філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання	12-17 балів
Відповідь не досить повна, та (або) із суттєвими помилками. Студент демонструє окремі академічні навички (правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування або використовування посилань), робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом нелогічна, показане знання лише однієї філософської концепції з числа тих, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання	6-11 балів
Відповідь не повна, містить суттєві помилки. Студент демонструє окремі академічні навички (правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування або використовування посилань), робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом нелогічна, не показане знання жодної філософської концепції з числа тих, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання	до 5 балів
Відповідь майже відсутня та (або) не відповідає запитанню	0 балів

Критерії оцінювання залікової роботи

Високий рівень 31 - 40 балів	- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням спеціальною термінологією; творчим креативним підходом. Студент демонструє навички правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування та використовування посилань, логічної та послідовної роботи з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом, знання основних філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання
------------------------------	--

<p><i>Середній рівень</i> 16-30 балів</p>	<p>- відповідь характеризується: повними і глибокими знаннями з предмету; вільним володінням термінами, поняттями; допущенням неточностей у викладі матеріалу; помилками при відповідях на питання. Студент демонструє навички правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування та використання посилань, логічної та послідовної роботи з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом (з незначними помилками), знання деяких філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання</p>
<p><i>Низький рівень</i> 1-15 балів</p>	<p>- відповідь характеризується: слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням деяких помилок у відповідях на питання. Студент демонструє окремі академічні навички (правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування або використання посилань), робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом нелогічна, показане знання лише однієї філософської концепції з числа тих, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання</p>
<p><i>Незадовільний рівень</i> 0 балів</p>	<p>- відповідь характеризується: дуже слабким знанням теоретичного матеріалу; допущенням грубих помилок у відповідях на питання. Студент демонструє окремі академічні навички (правильної роботи з науковими першоджерелами, коректного цитування або використання посилань), робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом нелогічна, не показане знання жодної філософської концепції з числа тих, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання</p>

Примітка. Виконання студентом залікової підсумкової роботи є необхідною умовою складання заліку.

9. Методичні рекомендації з підготовки залікової роботи

Для отримання найвищої оцінки необхідно поєднати:

- коректне використання матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (наука, філософія, форма знання тощо), логічна та послідовна робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом;
- правильну роботу з науковими першоджерелами, коректне цитування та використання посилань;
- знання основних філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання;
- знання місця, ролі та функцій науки в системі соціальних взаємовідносин, особливостей науки у порівнянні з іншими основними формами знання, можливостей та обмежень наукового пізнання світу;
- розуміння та слідування специфіці соціогуманітарної науки у порівнянні з іншими галузями;
- прозоре та аргументоване висвітлення авторської позиції – у порівнянні різних визначень основних понять курсу, при демонстрації знання змісту основних концепцій курсу.

Для отримання оцінки, достатньої для заліку, необхідно:

- коректне використання матеріалів лекцій та першоджерел у відповіді – при використанні основних понять курсу (наука, філософія, форма знання тощо), логічна та послідовна робота з дефініціями, класифікаціями, термінологічним апаратом;
- правильно працювати з науковими першоджерелами, коректно цитувати та використовувати посилання;

- знання двох-трьох філософських концепцій, що лежать в основі сучасного соціогуманітарного знання;
- розуміння та слідування специфіці соціогуманітарної науки у порівнянні з іншими галузями;
- самостійне викладення думок у відповіді (без елементів академічної недоброчесності).

10. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Тези	Залік	Сума					
Для денного відділення													
Розділ 1					Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				
10 (виступи/реферати)					10 (виступи/реферати)					20	20	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

11. Рекомендована література

Базова література:

1. Афанасьев В.В. Западная социология XX века: Учебное пособие. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2016. - 285 с.: - Режим доступа: <http://proxylibrary.hse.ru:2109/catalog/product/497265>
2. Волков Ю. Г. Социология: учебник для студентов вузов, обуч. по направл. "Социология" / Ю. Г. Волков. - 5-е изд., перераб. и доп. - М. : Альфа-М : ИНФРА-М, 2015. - 512 с. - (Высшая школа : Бакалавриат)
3. Гидденс, Э. Основные понятия в социологии / Э. Гидденс, Ф. Саттон; Пер. с англ. Е. Рождественской, С. Гавриленко. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2018. – 334 с.
4. Игебаева, Ф. А. Социология: учеб. пособие для студентов вузов, обуч. по направл. 39.03.01 (040200) "Социология" / Ф. А. Игебаева. - М. : ИНФРА-М, 2015. - 236 с.
5. История социологии: учебник [для студентов вузов] / [авт.: М. В. Горностаева, В. И. Добренков, Л. Г. Ионин и др.]; отв. ред.: Г. В. Осипов, В. П. Култыгин; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. - М. : Норма, 2013. - 1104 с. - (Учебник для вузов).
6. История социологии: учебник для вузов / Академический учебно-научный центр РАН МГУ им. М.В. Ломоносова; Отв. ред. Г.В. Осипов, В.П. Култыгин. - М.: Норма, 2009. - 1104 с. <http://znaniium.com/catalog.php?bookinfo=180538>
7. Кукушкина Е. И. История социологии: Учебник / Е.И. Кукушкина. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: НИЦ Инфра-М, 2013. - 464 с.: <http://znaniium.com/bookread.php?book=363553>
8. Купенко О.Д. Соціологія політики // Спеціальні та галузеві соціології / Навч.посібник / За ред. В.Є. Пилипенка. Київ, 2004.
9. Основы политической социологии. Навчальний посібник / М.А. Безносков, Т.Н. Дублікаш, А.Д. Литовченко та інш. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2015.
10. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Тт. 1-4. СПб., 1994-1997.

11. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навчальний посібник / Л. Г. Сокурянська. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 156 с.
12. Социология : учебник для студентов высших учебных заведений по специальностям социологии / В. И. Добренков, А. И. Кравченко ; МГУ им. М. В. Ломоносова. ? Москва : ИНФРА-М, 2015. – 623 с.
13. Соціологія політики: Підручник: у 2-ч частинах. / За ред. В.А. Полторака, О.В. Петрова, А.В. Толстоухова. – К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2011. – У двох частинах.
14. Якуба О.О. Соціологія. – Харків, Константа, 1996. – 161 с.

Допоміжна література:

1. Аберкромби Н., Хилл С., Тернер Б.С. Социологический словарь/Под ред. С. А. Ерофеева, Из-во Казан. унта., 1997 – 420 с.
2. Алексеева Т.А. Современные политические теории. М., 2000.
3. Аристотель. Сочинения в 4-х томах. М., 1975-1983.
4. Артёмов Г.П. Политическая социология. Уч.пособие. – М.: «Логос», 2002.
5. Асмус В.Ф. Античная философия. М., 1976.
6. Бауман З. Мыслить социологически: Учебное пособие. — М., 1996. 4. Бергер П. Приглашение в социологию. — М., 1996.
7. Бенедикт Р. Хризантема и меч. Модели японской культуры. Электронный ресурс Reader Геннеп А., ван. Обряды перехода. М., 2002.
8. Гидденс Э. «Девять тезисов о будущем социологии» в Альманахе Thesis//Теория и история экономических и социальных институтов и систем.-М.: Зима,1993.
9. Гидденс Э. Социология. .М: Эдиториал УРСС, 1999,.с. 24-40.
10. Гирц К. Здравый смысл как культурная система // Неприкосновенный запас 2007, №4(54)
11. Гирц К. Путь и случай: Жизнь в науке // НЛЮ - 2004, №70 Клакхон к. Зеркало для человека. Введение в антропологию – М., 1998 Лич
12. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения. М., 1980.
13. Гофман А. Б. Семь лекций по истории социологии. Учебное пособие для вузов. – 2- е исправ. изд. – М.: «Книжный дом «Университет», 1997. – 224 с.
14. Гулыга А. Немецкая классическая философия. М., 1996.
15. Давыдов Ю.Н. История теоретической социологии: Введение//Социологические исследования. — 1993. — №5. — С.33-50.
16. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. М., 1979.
17. Ельмеев В.Я. Социологический метод: онтология, логика, теории.- СПб.- 1996.
18. Заславская Т.И. Роль социологии в преобразовании общества //Социологические исследования. — 1996. — №3. 6. Илле М.Е. К вопросу о предмете социологии //Социально-политический журнал.1994.-№11-12. 7.
19. Зеньковский В.В. История русской философии. В 2-х тт. Чч. 1-4. Л., 1991.
20. Кравченко А.И. Введение в социологию. — М., 1995.
21. Кравченко А.И. Социология: Учебное пособие для студентов вузов. — М., 1997. — С. 41-39.
22. Кривуля С. Критичне мислення. – Х., 2010
23. Мамардашвили М. К. Социальная физика // Мамардашвили М. К. Необходимость себя. – М.: «Лабиринт», 1996. – С. 140 – 154.
24. Маркс К., Энгельс Ф. Немецкая идеология // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. Изд-е 2. - Т. 3.
25. Монсон П. Лодка на аллеях парка: введение в социологию. М., 1995.
26. Попова І.М. Соціологія. Пропедевтичний курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ: ТанDEM.-1996. – 271 с.
27. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. М., 1995.
28. Рэдклифф-Браун А.Р. Структура и функция в примитивном обществе. Очерки и лекции. Пер. с англ. — М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2001
29. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Тт. 1-4. СПб., 1994-1997
30. Соколов В.В. Средневековая философия. М., 1979.
31. Сумерки богов / Сост. и общ. ред. А. А. Яковлева: Перевод. – М.: Политиздат, 1990. – 398 с
32. Трубецкой С.Н. История древней философии. М., 1997.
33. Тэрнер В. Символ и ритуал – М., 1983
34. Философский энциклопедический словарь. М., 1986.
35. Целлер Э. Очерк истории греческой философии. М., 1997.
36. Энгельс Ф. Людвиг Фейербах и конец классической немецкой философии // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – Т.21. – С. 269-317. 25. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – Т.21. – С. 28-178.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Виникнення та інституціоналізація соціогуманітарних наук
2. Особливості науки як форми знання
3. Наука та філософія: порівняння
4. Наука та релігія: порівняння
5. Наука та мистецтво: порівняння
6. Наука та «здоровий глузд»: причини та наслідки
7. Соціальні функції сучасної науки
8. Раціональність та ірраціональність науки
9. Теоретичність та практичність науки
10. Загальнонаукові методи пізнання
11. Можливості та обмеження наукового методу для соціогуманітарних наук
12. Особливості предметного поля основних соціогуманітарних наук
13. Наука як предмет дослідження етики
14. Категоричний імператив І. Канта для етичного погляду на науку
15. Варіанти періодизації розвитку соціогуманітарних наук
16. Зародження науково-філософської діяльності: античність, стародавній Китай, стародавня Індія
17. Науковий потенціал «темних віків» Середньовіччя
18. Відродження, Просвітництво та науково-технічний прогрес як передумова формування класичної науки
19. Класична антична філософія (Сократ, Платон, Аристотель) як фундамент європейської суспільної рефлексії
20. Евристичний потенціал середньовічної апологетики, патристики та схоластики для сучасного соціогуманітарного знання
21. Утопії Т. Мора і Т. Кампанелла як приклад соціогуманітарної рефлексії повинності
22. Творчість Н. Макіавеллі як початок відокремлення суспільно-політичних дисциплін
23. Класика теорій суспільного договору (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо)
24. Політичне вчення Ш.-Л. Монтеск'є
25. Демографічне вчення Т. Мальтуса
26. Епістемологія суспільно-гуманітарного пізнання: раціоналізм проти емпіризму
27. Філософський розкол в координатах матеріалізму-ідеалізму і його вплив на соціогуманітарну науку
28. Філософський розкол в координатах об'єктивізму-суб'єктивізму і його вплив на соціогуманітарну науку
29. Трансцедентальний ідеалізм І. Канта
30. Суб'єктивний ідеалізм І. Г. Фіхте
31. Об'єктивний ідеалізм Ф. В. Й. Шеллінга
32. Абсолютний дух Г. В. Ф. Гегеля
33. Антропологічний Л. А. Фейєрбаха
34. Криза класичної філософії (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше)
35. Нова віха утопізму (А. Сен-Сімон, Ш. Фур'є) як передумова формування соціології
36. Закони діалектики: суть та значення